CEE Bankwatch Network

Polska Zielona Sieć

2023

Niebezpieczeństwo energetyczne:

Finansowanie polskich i rumuńskich inwestycji w gaz ziemny z funduszy UE jest sprzeczne z celami klimatycznymi

Wstęp

Autorzy: Gligor Radečić / Krzysztof Mrozek / Raluca Petcu

Tłumaczenie: Aleksandra Szkudłapska

Uzależnienie Unii Europejskiej od importowanego gazu ziemnego stanowi poważne obciążenie dla jej bezpieczeństwa energetycznego. Po tym, jak Rosja włączyła eksport paliw kopalnych, przede wszystkim gazu ziemnego, w arsenał swoich działań wojennych, doprowadzając do rekordowo wysokich cen energii w Europie, problem stał się jeszcze bardziej ewidentny. Według analizy think tanku Bruegel państwa członkowskie UE od września 2021 r. zarezerwowały lub już wydały prawie 650 mld euro na ochronę konsumentów przed rosnącymi kosztami energii[1]. Od 2022 r. w UE obserwuje się jednak spadek zużycia gazu i rosnącą świadomość, że istniejące zdolności importowe są wystarczające do zaspokojenia potrzeb. Z danych Eurostat wynika, że od sierpnia 2022 r. do marca 2023 r. zużycie gazu ziemnego w UE spadło o 17,7% (w porównaniu ze średnim zużyciem gazu w tych samych miesiącach w latach 2017–2022)[2]. I choć położyło to kres obawom, że Unia jest zbyt zależna od rosyjskiego gazu[3], w Europie nadal trwa pęd do tworzenia nowej infrastruktury do importu tego paliwa[4].

Gaz ziemny jest jednym z głównych źródeł emisji zanieczyszczeń w UE ze względu na emisje CO_2 ze spalania, a także emisje metanu występujące w całym łańcuchu dostaw gazu, od jego wydobycia do ostatecznego wykorzystania[5]. Jeśli uwzględnić emisje metanu, gaz ziemny ma podobny wpływ na zmiany klimatu co węgiel[6].

Najnowszy raport Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC) powtarza wcześniejsze konkluzje naukowców: na świecie nie ma już przestrzeni na nową infrastrukturę paliw kopalnych, bo przewidywane emisje CO_2 z istniejącej infrastruktury, o ile nie zostaną obniżone, spowodowałyby wzrost temperatur o ponad 1,5°C do końca stulecia[7]. Według IPCC wszystkie modelowane ścieżki globalnych emisji CO_2, w ramach których ocieplenie klimatu zostaje ograniczone do 1,5°C bez lub z jedynie ograniczonym przekroczeniem tej wartości, „wymagają szybkiej, głębokiej, a w większości przypadków natychmiastowej redukcji emisji gazów cieplarnianych we wszystkich sektorach jeszcze w tej dekadzie”[8].

UE przyjęła ambitną politykę klimatyczną, opartą o Europejskie prawo o klimacie, pakiet „Fit for 55” i plan REPowerEU. Według think tanku E3G jeśli REPowerEU wejdzie w życie, zapotrzebowanie UE na gaz ziemny mogłoby zmniejszyć się o 52% do 2030 r. (w porównaniu z 2019 r.)[9].

Z drugiej strony, nowe projekty gazowe – gdyby zostały zrealizowane – funkcjonowałyby jeszcze długo po 2050 r., uwalniając do atmosfery szkodliwe zanieczyszczenia. Niektóre państwa członkowskie UE i lobby gazowe twierdzą jednak, że plany rozbudowy infrastruktury gazu ziemnego są zgodne z celami klimatycznymi, argumentując, jakoby infrastrukturę tę można było w przyszłości łatwo przestawić na wodór, co jednak pozostaje myśleniem życzeniowym[10].

Są to m.in. Polska i Rumunia. Plany „dekarbonizacyjne” obu tych państw w dużym stopniu opierają się na gazie ziemnym; zarówno Polska, jak i Rumunia zajmują też wyraźne pro-gazowe stanowisko na szczeblu unijnym. W obu przypadkach kluczową rolę w krajowych inwestycjach infrastrukturalnych odgrywają środki europejskie – w ostatnich latach Polska i Rumunia były jednymi z największych beneficjentów netto funduszy UE[11].

Polityka spójności jest główną polityką inwestycyjną UE, zapewniającą finansowanie odpowiadające 8,5% publicznych inwestycji kapitałowych we Wspólnocie[12]. W Polsce i Rumunii udział środków z polityki spójności w inwestycjach publicznych jest znacznie wyższy niż średnia dla państw członkowskich UE: 60% w Polsce i około 45% w Rumunii[13].

Niniejszy raport zawiera informacje na temat środków europejskich przeznaczonych na finansowanie inwestycji gazu ziemnego w Polsce i Rumunii od 2014 r., aby zilustrować kluczową rolę, jaką środki te odgrywają we wspieraniu infrastruktury gazu ziemnego w obu krajach.

Dokument zawiera dane z poprzedniego (2014–2020) i obecnego (2021–2027) siedmioletniego budżetu UE, czyli wieloletnich ram finansowych (MFF) oraz informacje na temat finansowania gazu ziemnego z innych programów i funduszy UE: Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (RRF), powiązanych z nim krajowych planów odbudowy (w tym krajowych rozdziałów REPowerEU) oraz Funduszu Modernizacyjnego (FM)[14].

Z analiz wynika, że choć UE wprowadziła pewne ograniczenia w finansowaniu gazu ziemnego w obecnym okresie, w Polsce i Rumunii unijne finansowanie gazu ziemnego *de facto* wzrosło.

Pokazujemy na przykładach, w jaki sposób środki przeznaczone na inwestycje w gaz ziemny w ramach istniejących programów i funduszy UE są sprzeczne z unijnym programem transformacji klimatycznej i energetycznej, wskazując na konieczność ich pilnej rewizji.

---

1 Giovanni Sgaravatti, Simone Tagliapietra, Cecilia Trasi i Georg Zachmann, 'National fiscal policy responses to the energy crisis', „Bruegel", 24.03.2023.

2 Eurostat, EU gas consumption decreased by 17.7%, Eurostat, 2023.

3 Artelys, Does phasing-out Russian gas require new gas infrastructure?, Eurostat, 2023.

4 Greig Aitken, EU plans to double LNG import capacity at odds with climate targets, „Global Energy Monitor", 12.2022.

5 Grace Alster, Gas power plants now Europe's top power sector emitter, „Ember", 2021.

6 Ramon A. Alvarez et al., Assessment of methane emissions from the U.S. oil and gas supply chain, „Science", 21.06.2018.

7 IPCC, AR6 Synthesis Report: Summary for Policymakers Headline Statements, *IPCC*, 2023.

8 Ibidem.

9 Rheanna Johnston, Matthew Jones, Lisa Fischer, Raphael Hanoteaux, Repowering towards EU gas demand reduction, *E3G*, 2022.

10 Wodór odnawialny odegra pewną rolę, ale będzie ona ograniczona: trudno będzie zapewnić znaczne ilości odnawialnych źródeł energii potrzebnych do produkcji wodoru w procesie elektrolizy, a bezpośrednia elektryfikacja pozostaje znacznie bardziej efektywna w przypadku końcowego zużycia. W rezultacie wodór odnawialny będzie najprawdopodobniej wykorzystywany do zastąpienia istniejącej produkcji wodoru, niemal całkowicie opartej na paliwach kopalnych (w 2021 r. ponad 99% produkcji wodoru pochodziło z paliw kopalnych, takich jak gaz i węgiel). Wodór odnawialny może także wesprzeć sektory niszowe o trudnej do obniżenia emisyjności, jak produkcja stali i chemikaliów, które obecnie opierają się na paliwach kopalnych. Ogólny zarys produkcji wodoru opisała IEA, Global Hydrogen Review 2022, *IEA, 71, 2023*

11 Berthold Busch, Björn Kauder i Samina Sultan, Who finances the EU?: Net contributors and net recipients in the EU, raport Busch IW, nr 55, Niemiecki Instytut Gospodarczy, 2022.

12 Komisja Europejska, % of cohesion policy funding in public investment per Member State, Cohesiondata, 2023.

13 Ibidem.

14 Niniejszy raport nie zawiera informacji o kryteriach kwalifikowalności gazu ziemnego wspieranych przez InvestEU (wcześniej Europejski Fundusz Inwestycji Strategicznych), Horizon Europe (wcześniej Horizon 2020) czy Fundusz Innowacji.

Kwalifikowalność gazu ziemnego w ramach różnych programów i funduszy UE

Tabela 1. Kwalifikowalność gazu ziemnego w ramach różnych programów i funduszy UE

PROGRAM LUB FUNDUSZ			KWALIFIKOWALNOŚĆ GAZU KOPALNEGO WEDŁUG RODZAJU			
			Sieci przesyłowe	Sieci dystrybucyjne	Gazowe systemy ciepłownicze (oprócz elektrowni)	Elektrownie gazowe
	Budżet UE na lata 2021–2027	**Fundusze polityki spójności (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Fundusz Spójności)**	KWALIFIKUJE SIĘ	KWALIFIKUJE SIĘ	KWALIFIKUJE SIĘ	KWALIFIKUJE SIĘ
		Instrument „Łącząc Europę”	KWALIFIKUJE SIĘ	NIE KWALIFIKUJE SIĘ	NIE KWALIFIKUJE SIĘ	NIE KWALIFIKUJE SIĘ
	Instrument Odbudowy		KWALIFIKUJE SIĘ	KWALIFIKUJE SIĘ	KWALIFIKUJE SIĘ	KWALIFIKUJE SIĘ
	REPowerEU		KWALIFIKUJE SIĘ	NIEJASNE	NIEJASNE	NIEJASNE
	Fundusz Modernizacyjny		KWALIFIKUJE SIĘ	KWALIFIKUJE SIĘ	KWALIFIKUJE SIĘ	KWALIFIKUJE SIĘ

Mimo pogłębiającego się kryzysu klimatycznego inwestycje w gaz ziemny są nadal kwalifikowalne w ramach kilku unijnych programów i funduszy. Są one dozwolone w wieloletnim budżecie UE na lata 2021–2027, który obejmuje unijne **fundusze polityki spójności, instrument „Łącząc Europę”**, doraźne instrumenty, takie jak **Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności i REPowerEU**; a także **Fundusz Modernizacyjny** (ten ostatni jest finansowany z przychodów uzyskanych z aukcji uprawnień do emisji CO_2 w ramach unijnego systemu handlu emisjami EU ETS). W zależności od funduszu lub programu status kwalifikowalności (po spełnieniu określonych warunków) mogą uzyskać inwestycje w gaz ziemny w sieciach przesyłowych i dystrybucyjnych, systemach ciepłowniczych, wytwarzaniu energii i transporcie.

Dwa z funduszy polityki spójności – **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)** i **Fundusz Spójności (FS)** – dopuszczają inwestycje w sieci przesyłowe i dystrybucyjne, zasilane gazem systemy ciepłownicze i grzewcze pojazdy transportu publicznego, wykluczając inne inwestycje w paliwa kopalne[15]. Inwestycje w sieci przesyłowe i dystrybucyjne, w tym ich rozbudowa, są dopuszczalne, jeśli obejmują „gazy odnawialne i niskoemisyjne”[16]. Gazowe instalacje ciepłownicze są dozwolone pod warunkiem, że zastępują stałe paliwa kopalne i podnoszą je do rangi „efektywnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych”, zgodnie z definicją zawartą w dyrektywie w sprawie efektywności energetycznej (EED); podnoszą instalacje kogeneracyjne do rangi „wysokosprawnej kogeneracji”, zgodnie z definicją zawartą w EED lub zastępują instalacje oparte na węglu, torfie, węglu brunatnym lub łupkach naftowych w „sektorze budownictwa mieszkaniowego i budynków”[17].

[15] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (Dz. Urz. UE L 231 z 30.6.2021, s. 60), art. 7.

[16] Ibidem.

[17] Ibidem.

W ramach instrumentu „Łącząc Europę" dopuszczalne są działania dot. tzw. projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania (PCI). Są to transgraniczne projekty energetyczne związane z przesyłem i magazynowaniem energii elektrycznej, instalacjami wiatrowymi *offshore*, infrastrukturą wodorową, wdrażaniem inteligentnych sieci elektroenergetycznych, inteligentnych sieci gazowych oraz transgranicznych sieci CO_2. Wszystkie PCI podlegają uproszczonym procedurom wydawania pozwoleń i procedurom regulacyjnym. Zmienione rozporządzenie w sprawie transeuropejskich sieci energetycznych (TEN-E, 2022 r.) zlikwidowało status kwalifikowalności projektów infrastrukturalnych dotyczących ropy naftowej i gazu ziemnego, a tym samym ich dostęp do finansowania w ramach instrumentu „Łącząc Europę"[18]. Projekty gazowe mogą jednak nadal korzystać z finansowania w ramach tego instrumentu, o ile transportują pewną ilość wodoru.

Jak czytamy w rozporządzeniu TEN-E: „W okresie przejściowym kończącym się z dniem 31 grudnia 2029 r. aktywa przeznaczone dla wodoru przekształcone z aktywów gazu ziemnego (…) mogą być wykorzystywane do przesyłu lub magazynowania uprzednio zdefiniowanej mieszaniny wodoru z gazem ziemnym lub biometanem. (...) [Wybrane projekty muszą wykazać,] jak do końca tego okresu przejściowego aktywa [te] przestaną być aktywami gazu ziemnego i staną się aktywami przeznaczonymi dla wodoru"[19]. Proces przyjęcia szóstej listy PCI, pierwszej bez kategorii gazu ziemnego, rozpoczął się pod koniec 2022 r. i ma się zakończyć pod koniec 2023 r. Do czasu przyjęcia przez KE nowej listy PCI nadal obowiązuje jednak piąta, obecna lista PCI, która obejmuje 30 projektów związanych z gazem ziemnym kwalifikujących się do finansowania z instrumentu „Łącząc Europę".

W ramach **Instrumentu Odbudowy**, krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności (KPO) mogą obejmować inwestycje w sieci przesyłowe i dystrybucyjne gazu ziemnego, pod warunkiem że umożliwiają one transport „gazów odnawialnych i niskoemisyjnych"[20]. Do wsparcia finansowego kwalifikuje się również wytwarzanie energii elektrycznej lub ciepła w oparciu o gaz ziemny, w tym kotły na gaz ziemny oraz urządzenia wytwarzające energię w oparciu o gaz ziemny w systemach ciepłowniczych i chłodniczych[21].

Zgodnie z zasadą „nie czyń poważnych szkód" (DNSH) przyjętą w rozporządzeniu w sprawie Instrumentu Odbudowy środki zawarte w planach odbudowy nie mogą zagrażać żadnemu z sześciu celów środowiskowych określonych w art. 17 rozporządzenia w sprawie taksonomii UE. Państwa członkowskie muszą przedstawić ocenę DNSH dla każdej reformy i inwestycji zawartej w ich planach odbudowy. Zgodnie z wytycznymi technicznymi KE dotyczącymi stosowania zasady DNSH wsparcie dla środków związanych z gazem ziemnym może zostać uznane za zgodne z celem łagodzenia zmian klimatu w ramach zasady DNSH w oparciu o szczególne warunki, takie jak bardziej restrykcyjne normy emisji albo możliwość transportu lub wykorzystania tego, co w unijnej terminologii nazywa się „odnawialnymi i niskoemisyjnymi gazami"[22].

Inwestycje w gaz ziemny kwalifikują się również w ramach planu **REPowerEU** – nowego instrumentu finansowego mającego na celu zakończenie uzależnienia UE od rosyjskich paliw kopalnych. Zmiana rozporządzenia w sprawie Instrumentu Odbudowy[23] umożliwia inwestycje, które „zaspokajają najpilniejsze potrzeby w zakresie bezpieczeństwa dostaw ropy naftowej i gazu, w szczególności aby umożliwić dywersyfikację dostaw", co toruje drogę dla infrastruktury takiej jak terminale skroplonego gazu ziemnego, pływające jednostki magazynowe i regazyfikacyjne, gazociągi i magazyny gazu. Środki mające na celu rozwój infrastruktury i obiektów naftowych są dozwolone jedynie w przypadku Węgier, Czech i Słowacji. Inwestycje w gaz ziemny zawarte w rozdziałach REPowerEU są zwolnione ze stosowania zasady DNSH pod warunkiem spełnienia następujących wymogów: (a) „dane działanie jest konieczne i proporcjonalne do celu zaspokojenia najpilniejszych potrzeb w zakresie bezpieczeństwa dostaw (…) z uwzględnieniem wykonalnych czystszych rozwiązań alternatywnych oraz ryzyka uzależnienia od jednego dostawcy [ang. lock-in – przyp. autora]"; (b) „dane państwo członkowskie podjęło zadowalające wysiłki, jeśli to możliwe, w celu ograniczenia potencjalnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 (…) oraz w celu złagodzenia szkody za pomocą innych działań, w tym działań określonych w rozdziale REPowerEU"; (c) „działanie to nie zagraża osiągnięciu celów klimatycznych Unii na 2030 r. oraz osiągnięciu przez UE neutralności klimatycznej do 2050 r. pod względem jakościowym"; oraz (d) „planuje się, że działanie rozpocznie się do dnia 31 grudnia 2026 r."[24]. Aby otrzymać środki w ramach planu REPowerEU, państwa członkowskie muszą przygotować krajowe rozdziały REPowerEU, uwzględnić je w swoich planach odbudowy i wyjaśnić, jak zamierzają zainwestować środki.

---

18 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, zmiany rozporządzeń (WE) nr 715/2009, (UE) 2019/942 i (UE) 2019/943 oraz dyrektyw 2009/73/WE i (UE) 2019/944 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 347/2013 (Dz. Urz. UE L 152 z 3.06.2022, s. 45–102), art. 4.

19 Ibidem, art. 31.

20 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz. Urz. UE L 57 z 18.2.2021), Załącznik VI, s. 17–75.

21 Ibidem.

22 Zawiadomienie Komisji Wytyczne techniczne dotyczące stosowania zasady „nie czyń poważnych szkód" na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności 2021/C 58/01, Załącznik III.

23 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013, (UE) 2021/1060 i (UE) 2021/1755 oraz dyrektywy 2003/87/WE (Dz. Urz. UE L 63 z 28.2.2023), art. 21c, 1–27.

24 Ibidem.

Fundusz Modernizacyjny to kolejne ważne źródło finansowania infrastruktury energetycznej, skierowane do 10 państw członkowskich UE o niższych dochodach[25]. Również on dopuszcza gaz ziemny. Większość inwestycji w gaz ziemny jest traktowana jako inwestycje nieprioritetowe, które mogą otrzymać jedynie niewielką część środków finansowych funduszu (mniej niż 30%). Istnieje jednak możliwość, że niektóre inwestycje gazowe mogłyby zostać uznane za poprawę efektywności energetycznej, a zatem za inwestycje priorytetowe. Obecna dyrektywa EU ETS zezwala nawet na finansowanie wydajnych i „zrównoważonych" systemów ciepłowniczych, które wykorzystują stałe paliwa kopalne[26].

Zmieniona dyrektywa EU ETS ma wejść w życie w połowie maja 2023 r. Zgodnie z tekstem przyjętym przez Parlament Europejski[27] gaz ziemny jest nadal dozwolony w ramach „inwestycji obejmujących gazowe paliwa kopalne".

Chociaż nadal nie jest jasne, jak nowy Fundusz Modernizacyjny będzie działał w praktyce, niektóre zastosowania gazu na dalszych etapach łańcucha dostaw mogą być traktowane jako inwestycje priorytetowe. Mogą one obejmować poprawę efektywności energetycznej po stronie popytu w istniejących elektrociepłowniach zasilanych gazem ziemnym oraz powiązane projekty ułatwiające wykorzystanie wodoru w istniejących sieciach gazowych. Oczekuje się, że większość inwestycji w gaz ziemny, jak nowe „wysokosprawne" elektrociepłownie na gaz ziemny, zostanie uznana za nieprioritetowe. W przyjętym tekście dyrektywy dodano również warunki dostępu do niektórych strumieni przychodów z uprawnień w ramach EU ETS, takie jak udostępnienie finansowania tylko na określony czas, zapewnienie zgodności inwestycji z technicznymi kryteriami selekcji określonymi w taksonomii UE[28], oraz przedstawienie uzasadnienia pod kątem bezpieczeństwa energetycznego.

Zdjęcie zrobione przez Milan Trivić - Midjourney

---

25 Państwa członkowskie będące beneficjentami Funduszu Modernizacyjnego to Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Estonia, Węgry, Łotwa, Litwa, Polska, Rumunia i Słowacja.

26 Z obecnej dyrektywy wynikałoby, że ma to zastosowanie jedynie do Rumunii i Bułgarii, ale żaden z tych krajów nie skorzystał z tego zwolnienia.

27 Parlament Europejski, Stanowisko Parlamentu Europejskiego przyjęte w pierwszym czytaniu w dniu 18 kwietnia 2023 r. w celu przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/... zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz decyzję (UE) 2015/1814 w sprawie ustanowienia i funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej dla unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, Parlament Europejski, 18 kwietnia 2023 r.

28 Kryteria te zostały zaskarżone przez kilka organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Więcej informacji: ClientEarth, EU Taxonomy: Environmental groups take EU to court over 'green' gas label, ClientEarth, 18.04.2023.

Główne ustalenia

Rumunia

W perspektywie budżetowej 2014–2020 Rumunia otrzymała co najmniej 480 mln euro ze środków unijnych na projekty związane z gazem ziemnym. Co najmniej 229 mln euro z tej sumy wypłacono na kogenerację z wykorzystaniem gazu ziemnego oraz rozbudowę sieci przesyłowych i dystrybucyjnych. Sfinansowano tylko jeden projekt PCI w ramach dwóch działań energetycznych instrumentu „Łącząc Europę".

Tabela 2. Finansowanie UE dla gazu ziemnego w Rumunii w podziale na działania i finansowanie (mln EUR, 2014–2020)

Projekty/programy	Fundusz	Długość (km)	Moc (MW)	Alokacja (mln EUR)	Wypłacono (mln EUR)	Opis
Projekty kogeneracyjne	EFRR	n/a	26	9,1	4,5	4 projekty kogeneracyjne oparte na gazie ziemnym
Przedłużenie istniejącego gazociągu Rumunia-Mołdawia	EFRR	165	n/a	37,9	35,9	Zwiększenie możliwości transportowych do 2 mld m3/rok
Sieci dystrybucyjne	EFRR	>579	n/a	246,5	1,4	15 projektów
Gazociąg ROHU(AT)/ BRUA faza pierwsza	CEF	n/a	n/a	8,3	8,3	Prace projektowe i uzyskanie niezbędnych pozwoleń
Gazociąg ROHU(AT)/ BRUA faza pierwsza	CEF	479	n/a	179	179	Roboty budowlane
RAZEM		**>1 223**	**26**	**480,8**	**229,1**	

W okresie budżetowym 2021–2027 na gaz ziemny w Rumunii planuje się przeznaczyć prawie 1,7 mld EUR, co stanowi wzrost o ponad 1,2 mld EUR w porównaniu z okresem 2014–2020. Planowane jest finansowanie rozbudowy sieci przesyłowych i dystrybucyjnych oraz konwersja elektrociepłowni na gaz.

Od 2021 r. Rumunii wypłacono już ponad 450 mln euro z funduszy UE na projekty związane z gazem ziemnym, w tym dwie elektrownie finansowane z Funduszu Modernizacyjnego i jeden magazyn gazu finansowany z instrumentu „Łącząc Europę".

Tabela 3. Finansowanie UE dla gazu ziemnego w Rumunii według działań i finansowania (mln EUR, 2021–2027)

Projekty/programy	Fundusz*	Długość (km)	Moc (MW)	Alokacja (mln EUR)	Wypłacono (mln EUR)	Opis
Elektrownia Isalnita	FM	nd.	850	253	253	Budowa bloku energetycznego na gaz ziemny w cyklu kombinowanym
Elektrownia Turceni	FM	nd.	475	167	167	Budowa bloku energetycznego na gaz ziemny w cyklu kombinowanym
Konwersja CHP z węgla na gaz	EFRR	nd.	5,5	10	bd.	Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój (PODD)
Przebudowa sieci przesyłowych i dystrybucyjnych w celu transportu mieszanin gazu ziemnego i wodoru	FS	1400	n/a	323,5	bd.	Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój (PODD)
Podziemny magazyn gazu Bilciuresti	CEF	nd.	nd.	37,9	37,9	5. lista PCI
Elektrociepłownie	KPO	nd.	300	300	bd.	Zastąpienie węgla lub modernizacja istniejących elektrowni gazowych
Przebudowa sieci dystrybucyjnych w celu transportu mieszanek gazu kopalnego i wodoru	KPO	1870	nd.	400	bd.	Co najmniej 20% wodoru, aby zastąpić węgiel i drewno do ogrzewania indywidualnego
Elektrociepłownie	REPowerEU	nd.	100	100	bd.	Uzupełnienie alokacji na kogenerację w ramach obowiązującego KPO
Sieć przesyłowa do transportu gazu ziemnego	REPowerEU	196	nd.	100	bd.	Podłączenie 3 nowych elektrowni gazowych
RAZEM		**3466**	**1730,5**	**1691,4**	**457,9**	

** Fundusz Spójności (FS), instrument „Łącząc Europę" (CEF), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Modernizacyjny (FM), Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO)*

Polska

W perspektywie budżetowej 2014–2020 na projekty związane z gazem ziemnym w Polsce przeznaczono co najmniej 1,45 mld euro z funduszy unijnych. Znaczna część tej kwoty została wydana na dywersyfikację źródeł gazu, przy czym cztery PCI - Baltic Pipe, połączenie Polska-Słowacja, GIPL i Stork II - otrzymały około 650 mln euro z instrumentu „Łącząc Europę". Sieci przesyłowe i dystrybucyjne otrzymały też wsparcie w ramach polskiego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) oraz uzupełnienie z REACT-EU (dodatkowe środki w związku z pandemią COVID-19) na łączną kwotę około 800 mln euro. Choć ostateczne liczby nie są znane, początkowym celem było sfinansowanie 1 500 kilometrów sieci gazowej w Polsce. Ponadto, kotły gazowe kwalifikowały się w ramach programów regionalnych, jednak nie jest jasne, jaka kwota z funduszy UE została na nie wydana, gdyż gaz był jednym z kilku dopuszczonych źródeł ciepła.

Tabela 4. Finansowanie UE dla gazu ziemnego w Polsce w podziale na działania i finansowanie (mln EUR, 2014–2020)

Projekty/programy	Fundusz*	Długość (km)	Moc (MW)	Alokacja (mln EUR)	Wypłacono (mln EUR)	Opis
Sieci przesyłowe i dystrybucyjne oraz wymiana źródeł ciepła	EFRR, FS	>1 500	nd.	>1 144	>680	W całkowitej alokacji uwzględniono ponad 500 mln euro na wysokosprawną kogenerację, gdzie gaz jest jednym z dopuszczonych źródeł energii, obok m.in. OZE
Sieci przesyłowe	REACT-EU	253	nd.	128	bd.	
Kotły gazowe	EFRR, FS	nd.	bd.	bd.	bd.	Programy regionalne
Połączenie gazowe Polska-Dania (Baltic Pipe)	CEF	nd.	nd.	bd.	0,38	Prace projektowe i uzyskanie niezbędnych pozwoleń
Połączenie gazowe Polska-Dania (Baltic Pipe)	CEF	nd.	nd.	bd.	33,15	Prace projektowe i uzyskanie niezbędnych pozwoleń
Połączenie gazowe Polska-Dania (Baltic Pipe)	CEF	nd.	nd.	bd.	18,3	Prace projektowe i uzyskanie niezbędnych pozwoleń
Połączenie gazowe Polska-Dania (Baltic Pipe)	CEF	557	nd.	bd.	214,92	Roboty budowlane
Połączenie gazowe Polska-Czechy (Stork II)	CEF	nd.	nd.	bd.	1,36	Prace projektowe i uzyskanie niezbędnych pozwoleń
Połączenie gazowe Polska-Słowacja	CEF	nd.	nd.	bd.	2,82	Prace projektowe i uzyskanie niezbędnych pozwoleń
Połączenie gazowe Polska-Słowacja	CEF	59	nd.	bd.	97,28	Roboty budowlane
Połączenie Gazowe Polska-Litwa (GIPL)	CEF	nd.	nd.	bd.	10,15	Prace projektowe i uzyskanie niezbędnych pozwoleń
Połączenie Gazowe Polska-Litwa (GIPL)	CEF	310	nd.	bd.	266,34	Roboty budowlane
RAZEM		**>2 426**		**>1 272**	**>1324.68**	

** Fundusz Spójności (FS), instrument „Łącząc Europę" (CEF), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)*

W budżecie UE na lata 2021-2027 na gaz ziemny w Polsce przeznaczono ponad 900 mln euro środków unijnych za pośrednictwem programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FEnIKS). To podobna wartość do kwoty dostępnej dla gazu ziemnego w ramach programów operacyjnych w okresie 2014–2020. Zaplanowano środki na rozbudowę sieci przesyłowe i dystrybucyjne, wymianę źródeł ciepła na gazowe i wodorowe oraz inwestycje transportowe.

Dodatkowe, znaczne środki europejskie na gaz ziemny są też dostępne w ramach polskiego KPO, który zawiera inwestycje na wymianę źródeł ciepła i „poprawę efektywności energetycznej". Nie można jednak obliczyć całkowitej kwoty, która mogłaby zostać przeznaczona na inwestycje w gaz ziemny, bo do otrzymania wsparcia finansowego w ramach danej inwestycji KPO kwalifikują się różne paliwa.

Oprócz tego Polska rozważa obecnie wystąpienie o 1,15 mld EUR w ramach rozdziału REPowerEU na przebudowę i budowę sieci przesyłu oraz prace budowlane przy terminalu LNG w Gdańsku.

Fundusz Modernizacyjny ma też zapewnić znaczące finansowanie kogeneracji, w tym gazowej, w Polsce do 2030 r., w ramach trzech programów inwestycyjnych, których wartość może potencjalnie przekroczyć 1,3 mld EUR.

Polska zaplanowała do końca obecnej dekady inwestycje, w których gaz ziemny jest głównym lub jednym z dopuszczonych paliw, o wartości ponad 6 mld euro. Z tego ponad 2 mld euro przeznaczone jest na projekty związane stricte z gazem ziemnym.

Tabela 5. Finansowanie UE dla gazu ziemnego w Polsce według działań i finansowania (mln EUR, 2021-2027)

Projekty/programy	Fundusz*	Długość (km)	Moc (MW)	Alokacja (mln EUR)	Wypłacono (mln EUR)	Opis
Sieci przesyłowe i dystrybucyjne, gazowe systemy ciepłownicze i grzewcze	EFRR, FS	889	nd.	907	bd.	Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FEnIKS)
Kotły gazowe	EFRR, FS	nd.	nd.	bd.	bd.	Programy krajowe i regionalne; wsparcie wymiany źródeł ciepła i inwestycji w efektywność energetyczną w sektorze budowlanym
Terminal LNG w Gdańsku**	CEF	nd.	nd.	19,6	19,6	Prace projektowe i uzyskanie niezbędnych pozwoleń
Terminal LNG w Gdańsku, przebudowa i budowa sieci przesyłowych	REPowerEU	>250	nd.	1 150	bd.	Na etapie opracowywania. Podano zbiorczą planowaną alokację na infrastrukturę gazową; polski projekt rozdziału REPowerEU obejmuje prace budowlane przy terminalu regazyfikacyjnym pływającego magazynu w Gdańsku, zmianę przeznaczenia rurociągu Jamał-Europa Zachodnia oraz prace budowlane przy połączeniu Polska-Czechy
Źródła ciepła w systemach ciepłowniczych	KPO	nd.	bd.	300	bd.	Gaz zalicza się do paliw kwalifikowanych; nie ma limitu inwestycji gazowych

Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych	KPO	nd.	bd.	3 200 (całk. przydział)	bd.	Gaz zalicza się do paliw kwalifikowanych; kotły na gaz ziemny mogą stanowić maksymalnie 40% wymienionych źródeł ciepła
Termomodernizacja szkół	KPO	nd.	bd.	290 (całk. przydział)	bd.	Gaz zalicza się do paliw kwalifikowanych; kotły na gaz ziemny mogą stanowić maksymalnie 20% wymienionych źródeł ciepła
Zwiększenie efektywności energetycznej lokalnych obiektów społecznych	KPO	nd.	bd.	67 (całk. przydział)	bd.	Gaz zalicza się do paliw kwalifikowanych; kotły na gaz ziemny mogą stanowić maksymalnie 20% wymienionych źródeł ciepła
Wodór, produkcja, magazynowanie i transport wodoru	KPO	nd.	nd.	800	bd.	
Zero- i niskoemisyjny transport zbiorowy	KPO	nd.	nd.	1 130 (całk. przydział)	bd.	Gaz zalicza się do paliw kwalifikowanych; liczba autobusów niskoemisyjnych (LNG, LPG, CNG i spełniających normę EURO VI) nie może przekroczyć 21% ogólnej liczby dostarczonych autobusów
Kogeneracja dla energetyki i przemysłu	FM	nd.	nd.	444	44	Dopuszcza mieszankę „gazów niskoemisyjnych", takich jak gaz syntetyczny i wodór, która może obejmować gaz ziemny i wodór wytworzony przy użyciu gazu
Kogeneracja dla ciepłownictwa	FM	nd.	bd.	667	66	Otwarte dla każdego „paliwa gazowego" (wraz z OZE i ciepłem odpadowym) w nowo budowanych lub remontowanych instalacjach kogeneracyjnych o mocy większej niż 10 megawatów (MW)
Kogeneracja powiatowa	FM	nd.	bd.	222	22	Oprócz odnawialnych źródeł energii jako paliwa mogą być wykorzystywane również paliwa gazowe, mieszanki gazowe, gaz syntetyczny i wodór
RAZEM		**>1 114**		**>2 076,6**	**151,6**	Zsumowano jedynie alokację na inwestycje stricte w gaz ziemny - łącznie wszystkie wymienione powyżej inwestycje, w których dozwolony jest gaz ziemny, opiewają na 6,104 mld EUR.

** Fundusz Spójności (FS), instrument „Łącząc Europę" (CEF), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Modernizacyjny (FM), Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO)*

*** skroplony gaz ziemny (LNG)*

Studia przypadków

Rumunia: Wodorowy szał czy kopalny *business-as-usual*?

Rząd Rumunii zaproponował finansowanie budowy sieci dystrybucyjnej w Oltenii, na terenie niepodłączonym do sieci gazu ziemnego. Ten „gotowy na wodór" projekt ma otrzymać 400 mln euro ze środków rumuńskiego KPO. Począwszy od 2026 r., ma on być w 80% zasilany gazem ziemnym i w 20% wodorem ze źródeł odnawialnych, a docelowo w 100% wodorem od 2030 r. Projekt ma na celu podłączenie do sieci 78 540 gospodarstw domowych.

W projekcie przeoczono jednak dwie rzeczy.

Po pierwsze, nie jest jasne, czy wystarczające ilości odnawialnego wodoru będą dostępne aby wypełnić sieć przesyłową. Znacznie bardziej prawdopodobny wydaje się scenariusz, że gazociąg będzie po prostu nadal transportował gaz ziemny, jeśli okaże się, że produkcja wodoru odnawialnego nie będzie rozwijała się w oczekiwanym tempie.

Po drugie, nie jest jasne, czy obywatele będą mogli i chcieli płacić za instalację wodorową do ogrzewania domów.

Wiązałoby się to z koniecznością wymiany urządzeń do gotowania i ogrzewania i wyższymi rachunkami za gaz – wodór ze źródeł odnawialnych prawdopodobnie będzie trudno dostępny i drogi w porównaniu z innymi paliwami. Z tego powodu mieszkańcy najprawdopodobniej będą dalej ogrzewać domy drewnem i gotować na kuchenkach gazowych lub elektrycznych, co doprowadzi do powstania aktywów osieroconych.

To dopiero początek. Podobny rurociąg dystrybucyjny o długości 1400 kilometrów ma zostać sfinansowany z Funduszu Spójności, a firmy transportowe i dystrybucyjne promują ideę mieszania gazu kopalnego z wodorem, czyli działanie służące utrzymaniu status quo przemysłu gazowego, bez zważania na interes mieszkańców. Będzie to stracona szansa nie tylko dla niezależności energetycznej tych obywateli, ale także dla transformacji energetycznej w Rumunii.

Zdjęcie zrobione przez Milan Trivić - Midjourney

Polska: Gaz ziemny dławi program "Czyste Powietrze"

Uruchomiony w 2018 r. program „Czyste Powietrze" to flagowa inicjatywa Polski mająca na celu zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych. Finansowany z budżetu państwa i funduszy unijnych program ma do 2029 r. łączny budżet w wysokości prawie 22 mld EUR. Jego budżet tylko na 2023 r. to ponad 530 mln euro. Cele programu to wymiana 3 mln wysoko zanieczyszczających źródeł ciepła oraz remont 3 mln budynków (w Polsce jest ponad 6 mln budynków jednorodzinnych).

Dzięki skali i budżetowi program „Czyste Powietrze" będzie miał znaczący wpływ na transformację energetyczną Polski i ma ogromny potencjał zmniejszenia uzależnienia kraju od paliw kopalnych. Wysiłki te mogą jednak zostać zniweczone, jeśli w programie nadal finansowane będą kotły na gaz ziemny (wysokiej klasy kotły węglowe zostały wyłączone z finansowania publicznego dopiero w styczniu 2022 r.).

Do 31 sierpnia 2026 r. 3,1 mld EUR z polskiego planu odbudowy zostanie przeznaczone na uzupełnienie programu „Czyste Powietrze" w ramach inwestycji B1.1.2 („Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych")[29]. W sumie skorzysta z tego blisko 1,5 mln gospodarstw domowych. Z tej liczby 791 tys. domów będzie miało wymienione źródła ciepła (maksymalnie 40% nowych źródeł ciepła mogą stanowić kotły gazowe). Kolejne 700 tys. domów zostanie poddanych renowacji, aby można je było zaopatrzyć w źródła ciepła na energię odnawialną.

Dodatkowo program „Czyste powietrze" zasili do 1,86 mld EUR z funduszy polityki spójności, jednak w tym przypadku nie zdecydowano się na ustalenie progu dla kotłów na gaz ziemny.

To znaczy, że setki milionów euro mogą zostać zainwestowane w instalację nowych kotłów gazowych, zwiększając tym samym zapotrzebowanie Polski na gaz na kolejne dekady. Zakupione dziś instalacje gazowe nie będą wymieniane przez lata, co uzależni gospodarstwa domowe od korzystania z paliw kopalnych i przyczyni się do szkodliwych emisji.

Taki scenariusz podważa cele Europejskiego Zielonego Ładu, czyli dążenie do gospodarki neutralnej klimatycznie. Oznacza on również wysokie rachunki za energię dla obywateli i większą zależność od ograniczonych ilościowo dostaw importowanego gazu.

W polskim kontekście gaz ziemny był tradycyjnie przedstawiany jako czysta alternatywa dla węgla – co argumentowano tym, że jego spalanie jest mniej emisyjne i wywołuje mniejszy smog. Przed dramatycznym wzrostem cen gazu w latach 2021–2023 kotły gazowe były najbardziej pożądanym źródłem ciepła kupowanym w ramach programu „Czyste Powietrze". Od czasu inwazji Rosji na Ukrainę w lutym 2022 r. pompy ciepła wyparły jednak kotły gazowe jako najpopularniejsza opcja grzewcza na polskim rynku. Jeśli ten trend się utrzyma, popyt na kotły gazowe pozostanie poniżej wyznaczonego w KPO limitu 40%. Zamiast priorytetowo traktować pompy ciepła, program w swoim obecnym kształcie nadal wspiera jednak źródła ciepła zasilane gazem ziemnym, marnując tym samym potencjał do stania się kluczowym motorem prawdziwie czystej transformacji.

Wnioski i zalecenia

Uzależnienie UE od importowanego gazu ziemnego naraziło Wspólnotę na wpływy Rosji i wpłynęło zarówno na cenę, jak i dostępność gazu na świecie. Unijne systemy finansowania nie dostosowały się jeszcze jednak do tej nowej rzeczywistości.

Wciąż finansowane są z funduszy unijnych projekty związane z wykorzystaniem gazu ziemnego, w tym sieci przesyłowe i dystrybucyjne, wymiana źródeł ciepła i wytwarzanie energii. Oznacza to, że nadal możliwe jest finansowanie dywersyfikacji źródeł dostaw – nawet jeśli nie jest ona już uznawana za problem – jak również projektów, które będą bezpośrednio prowadzić do zwiększenia zużycia gazu ziemnego. Nie tylko nadal możliwe jest wykorzystanie unijnych środków do finansowania gazu ziemnego; Rumunia i Polska de facto zwiększyły alokację środków na to paliwo w obecnym budżecie UE w porównaniu z poprzednim.

Oba kraje nadal planują znaczące, sięgające miliardów EUR inwestycje w gaz ziemny, które będą napędzać rozbudowę sieci przesyłowych i dystrybucyjnych oraz wymianę źródeł ciepła na kotły gazowe.

[29] Program „Czyste Powietrze", Inwestycje KPO, w których uczestniczymy, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dostęp: 20.03.2023.

W niektórych przypadkach projekty związane z gazem ziemnym były uzasadniane wątpliwymi twierdzeniami o ich potencjale do transportu i spalania w przyszłości tego, co UE nazywa „gazami niskoemisyjnymi lub odnawialnymi". Ale chociaż odnawialny wodór będzie odgrywał pewną rolę w trudnych do utrzymania sektorach niszowych, jego dostępność będzie ograniczona. Sprawdzone OZE i bezpośrednia elektryfikacja są bardziej opłacalne i wydajne niż wodór, którego rola w ogrzewnictwie została już podważona. W związku z tym nie do obrony jest argument o wykorzystaniu infrastruktury gazu ziemnego dla źródeł odnawialnych w przyszłości. Wszystkie finansowane obecnie projekty gazowe doprowadzą w istocie do utrzymania emisji CO_2 lub powstania aktywów osieroconych.

Przy obecnych kryteriach fundusze i programy UE są źle przystosowane do reagowania na kryzys energetyczny. Póki znaczne środki publiczne mogą nadal być wykorzystywane do wspierania inwestycji w gaz ziemny – bezpośrednio lub przez przestawienie istniejących projektów na „niskoemisyjne i odnawialne gazy" – UE nie zrealizuje zwiększonych ambicji klimatycznych. Każdy projekt lub program, który zwiększa zużycie gazu, jest rażąco sprzeczny z podejmowanymi w unijnych politykach próbami znacznego zmniejszenia zużycia gazu w UE przed 2030 r.

Należy pilnie zmienić zasady wydatkowania środków publicznych UE, aby wykluczyć wsparcie dla wyraźnych inwestycji w gaz ziemny lub wszelkich projektów, które prowadzą do zwiększonego zużycia gazu.

Załącznik – Polska: szczegółowy opis dostępnych funduszy i programów UE dla gazu ziemnego

W porównaniu z innymi państwami członkowskimi UE Polska nadal w dużym stopniu opiera się na węglu w produkcji energii – w 2021 r. węgiel odpowiadał za ponad 70% polskiej produkcji energii elektrycznej.[30] Chociaż Polska nadal postrzega gaz jako paliwo przejściowe, jego rola w polskiej transformacji prawdopodobnie zmaleje w wyniku inwazji Rosji na Ukrainę w lutym 2022 r. Mimo, że duże inwestycje w infrastrukturę gazową są nadal rozważane i wciąż istnieją znaczące bariery dla wdrażania OZE, widać, że Polska zwiększa obecnie udział OZE w swoim miksie energetycznym.

Budżet UE na lata 2014–2020

Fundusze polityki spójności

W ramach realizacji Umowy Partnerstwa na lata 2014–2020 Polska uruchomiła największą liczbę programów w UE: osiem krajowych i 16 regionalnych. Aby uniknąć podwójnego finansowania lub luk w finansowaniu, polski rząd przyjął tzw. „Linię demarkacyjną pomiędzy programami krajowymi i regionalnymi"[31], która wskazuje źródła finansowania dla różnych rodzajów interwencji. Zgodnie z nią rozwój dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu mógłby być finansowany wyłącznie z krajowych programów operacyjnych. Głównym źródłem finansowania inwestycji w gaz ziemny w okresie od 2014 do 2020 roku był Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ), którego łączny budżet wynosił 28,2 mld euro. Możliwe było m.in. finansowanie inwestycji w zakresie budowy i przebudowy sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego w ramach osi priorytetowej 7E „Zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii", projektów kogeneracyjnych i innych. Oficjalna baza projektów finansowanych przez UE w Polsce – Mapa Grantów UE[32] – pokazuje ponad 150 projektów ze słowem kluczowym „gaz" realizowanych w ramach Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2014–2020. Łączna wartość tych projektów, które skorzystały z wkładu UE w wysokości 800 mln euro, to 1,73 mld euro.

[30] Marcin Dusiło, Transformacja energetyczna w Polsce. Edycja 2022, Forum Energii, 2022.

[31] Urząd Miasta Poznania, Linia demarkacyjna pomiędzy programami krajowymi i regionalnymi, Fundusze Europejskie Poznań, dostęp: 20.03.2023.

[32] Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Mapa dotacji, dostęp: 20.03.2023.

Liczba ta obejmuje inwestycje infrastrukturalne (przesył, dystrybucja) w ramach POIiŚ oraz inwestycje w źródła ciepła. Jednak kwota faktycznie wydana na gaz, którą można zweryfikować, to ta, która dotyczy bezpośrednio infrastruktury gazowej.

Dzieje się tak dlatego, że z jednej strony nie wszystkie środki finansowe faktycznie dotyczyły gazu ziemnego, bo wiele projektów ze słowem kluczowym „gaz" to inwestycje antysmogowe w gminach, w których kotły gazowe kwalifikowały się obok technologii opartych na OZE lub takie, które wspierały rozwój źródeł ciepła zasilanych paliwami kopalnymi w ramach szerszych projektów (tj. renowacji budynków). Z drugiej jednak strony inwestycje w gaz obejmują znacznie więcej niż tylko przesył, dystrybucję i magazynowanie gazu, a miliony euro zostały wydane na zwiększenie zapotrzebowania na gaz poprzez inwestycje w ogrzewanie gazem ziemnym. Dlatego też rzeczywiste wydatki na gaz nie są znane.

Jak podaje instytucja zarządzająca POIiŚ, wartość wszystkich inwestycji w infrastrukturę gazową w latach 2014–2020 wspartych w ramach programu operacyjnego to 1,54 mld euro[33], przy wkładzie UE wynoszącym 680 mln euro[34]. Alokacja REACT-EU uzupełniła polskie inwestycje gazowe o kolejne 132 mln euro, co oznacza, że w okresie 2014–2020 infrastrukturę przesyłową i dystrybucyjną gazu w Polsce zasiliło łącznie ponad 800 mln euro ze środków unijnych.

Pozwoliło to Polsce na wybudowanie ponad 1500 km nowych gazociągów przesyłowych i dystrybucyjnych[35]. Operator systemu przesyłowego GAZ-SYSTEM S.A. wraz z operatorem systemu dystrybucyjnego Polską Spółką Gazownictwa (PSG) byli beneficjentami 10 największych projektów infrastruktury gazowej (o łącznej wartości blisko 1 mld euro) wymienionych w Kohesio – bazie danych Komisji Europejskiej, która dokumentuje projekty finansowane w ramach polityki spójności UE[36]. Najdroższymi projektami z zakresu infrastruktury gazowej współfinansowanymi w ramach POIiŚ były 168-kilometrowy gazociąg Pogórska-Wola-Tworzeń[37] (208,6 mln euro, z czego UE dołożyła 136,2 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) oraz odcinek Leśniewice-Wronów gazociągu Gustorzyn-Wronów[38] (150,5 mln euro, z czego UE dołożyła 128 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego).

„Linia demarkacyjna" ograniczająca finansowanie infrastruktury gazowej do programów krajowych, a faktycznie do POIiŚ, nie oznacza, że w ramach 16 programów regionalnych nie wspierano gazu. Programy regionalne umożliwiały finansowanie gazowych instalacji grzewczych. Gaz był jednak tylko jednym ze źródeł ogrzewania, które mogły być finansowane, dlatego nie można określić dokładnej kwoty wydanej na projekty związane z gazem ziemnym w ramach programów regionalnych.

Instrument „Łącząc Europę"

W latach 2014–2020 dziewięć działań w Polsce otrzymało wsparcie w wysokości 824,7 mln euro z funduszy energetycznych instrumentu „Łącząc Europę". Obejmowały one badania i prace budowlane dla połączeń gazowych Polska-Dania (Baltic Pipe), Polska-Słowacja i Polska-Litwa (GIPL).

Budżet UE 2021–2027, KPO i REPowerEU

Umowa Partnerstwa Komisji Europejskiej z Polską (2021–2027)[39], która otwiera drogę dla inwestycji z funduszy polityki spójności, obejmuje 16 programów regionalnych i osiem programów krajowych. Dodatkowo wdrażany jest szereg programów transgranicznych Interreg. Inwestycje w infrastrukturę gazu ziemnego są dopuszczalne jedynie w ramach programów krajowych, tak jak to miało miejsce w okresie 2014–2020. Możliwe jest wsparcie budowy, rozbudowy lub modernizacji „inteligentnych" sieci gazowych, budowy lub rozbudowy magazynów gazu oraz rozwoju systemów dystrybucji opartych na lokalnych stacjach skroplonego gazu ziemnego.

Na poziomie krajowym wsparcie dla gazu ziemnego udzielane jest w ramach programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FEnIKS) na lata 2021–2027[40]. Według instytucji zarządzającej FEnIKS maksymalne łączne wsparcie dla gazu ziemnego nie może przekroczyć 907 mln euro, co stanowi 3,75% budżetu tego programu. Z tego większość powinna przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez inwestycje w sieci przesyłu gazu oraz wymianę źródeł ciepła w domach jednorodzinnych (uzupełnienie programu „Czyste Powietrze"[41]).

---

33 Średni kurs złotego do euro w latach 2014–2022: 1 EUR = 4,36 PLN (na podstawie średniorocznych kursów wyliczonych przez Narodowy Bank Polski).

34 Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Budżet REACT-EU na energetykę został zakontraktowany, Serwis Programu Infrastruktura i Środowisko, 27.06.2022.

35 Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Inwestycje gazowe nie zwalniają tempa, Serwis Programu Infrastruktura i Środowisko, 8.05.2020.

36 Komisja Europejska, Projekty unijne w Polsce, Kohesio, dostęp: 20.03.2023.

37 Komisja Europejska, Projekt: Gazociąg Pogórska Wola-Tworzeń, Kohesio, dostęp: 20.03.2023.

38 Komisja Europejska, Projekt: Gazociąg Gustorzyn-Wronów – budowa odcinka Leśniewice-Wronów, Kohesio, dostęp: 20.03.2023.

39 Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Umowa Partnerstwa, Portal Funduszy Europejskich, 21.07.2022.

40 Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Serwis Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, 6.10.2022.

41 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Program Czyste Powietrze 2023, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dostęp 20.03.2023.

W programie FEnIKS znajdują się następujące inwestycje związane z gazem ziemnym:

- **Cel szczegółowy 2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych.** Z 3,72 mld euro przyznanych w ramach Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego:
  - 1,7 mld euro zasili renowację budynków mieszkalnych (w tym domów jednorodzinnych w ramach programu „Czyste Powietrze"), a 546 mln euro zostanie przeznaczone na renowację infrastruktury i budynków publicznych. Choć co do zasady powinna obowiązywać hierarchia źródeł ciepła, to w przypadku programu „Czyste Powietrze" zostanie przyznany wyjątek, co oznacza, że nie będzie ograniczenia liczby kotłów gazowych wspieranych w ramach tego programu. Nadal jednak obowiązuje maksymalne wydatkowanie środków na gaz w wysokości 907 mln euro dopuszczalne w ramach FEnIKS, w którym priorytetowo traktuje się inwestycje w infrastrukturę gazową. Beneficjenci nie są również zobowiązani do uzupełnienia wymiany źródła ciepła o renowację budynku, co w przypadku łącznej realizacji doprowadziłoby do zmniejszenia zużycia energii.
  - 209 mln euro zasili wymianę instalacji grzewczych opartych na węglu na instalacje gazu ziemnego.
  - 1,17 mld euro zostanie wydane na wysokosprawne jednostki kogeneracji dla systemów ciepłowniczych, z czego 274 mln euro przeznaczono na systemy o niskiej emisji w cyklu życia. Promowane będą rozwiązania z zakresu energetyki odnawialnej, ale jednostki zasilane gazem ziemnym wciąż kwalifikują się do finansowania. Instytucja Zarządzająca FEnIKS podaje jednak, że nie planuje obecnie finansowania gazu w tym obszarze.
- **Cel szczegółowy 2.3. Rozwój inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania energii poza transeuropejską siecią energetyczną (TEN-E).** 700 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zostanie zainwestowane w dystrybucję i przesył gazu ziemnego. Inwestycje te muszą być „przyszłościowe" (future-proof) w oparciu o założenie, że gaz ziemny będzie można zastąpić gazami „zdekarbonizowanymi" i "niskoemisyjnymi". W ramach tego programu należy również wspierać rozwój magazynowania gazów odnawialnych. Zgodnie z indykatywnym harmonogramem[42] naborów wniosków do programu FEnIKS na lata 2023 i 2024, 403 mln euro[43] w ramach działania FENX.02.03 Infrastruktura energetyczna (EFRR/FS.CP2.III) zostaną przeznaczone na:
  - **Budowa, rozbudowa i modernizacja inteligentnych sieci gazowych (przesył)** - 339,7 mln euro, planowany nabór wniosków: 1 sierpnia 2023 r. do 30 czerwca 2025 r;
  - **Budowa, rozbudowa i modernizacja inteligentnych sieci gazowych (dystrybucja)** - 63,7 mln euro, planowany nabór wniosków: 1 lutego 2024 r. do 18 marca 2024 r.

  Jeśli te środki zostaną w pełni wydane na sieci gazowe, pochłoną 58% alokacji na cel szczegółowy 2.3, 44% wszystkich wydatków na gaz zaplanowanych w ramach FEnIKS lub 2% całkowitego budżetu tego – największego w UE – programu polityki spójności.
- **Cel szczegółowy 2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.** 460 mln euro z Funduszu Spójności umożliwi zakup ekologicznych pojazdów transportu publicznego. Chociaż promowane będą pojazdy zeroemisyjne, w przypadku braku możliwości ich zastosowania do finansowania kwalifikują się też autobusy napędzane ciekłymi paliwami kopalnymi lub gazem ziemnym, sprężonym gazem ziemnym oraz hybrydowe autobusy elektryczne typu plug-in.

Podobnie jak w programach z okresu 2014–2020, w programach polityki spójności na lata 2021–2027 inwestycje w infrastrukturę przesyłową, magazynową i dystrybucyjną ograniczają się do programów krajowych. Nie oznacza to jednak, że programy regionalne są wolne od kopalin. Gaz ziemny wciąż można finansować „tylnymi drzwiami", ponownie poprzez dofinansowanie wymiany źródeł ciepła i inwestycji w efektywność energetyczną w sektorze budynków. Na przykład, zgodnie z priorytetem 2: Fundusze europejskie dla zielonej Wielkopolski[44], interwencja 2.1.1.1 w ramach programu regionalnego dla Wielkopolski „Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą i/lub modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej i/lub chłodniczej", gazowe źródła ciepła są dopuszczone pod pewnymi warunkami. W tych przypadkach powinny być one „uzasadnione ograniczeniami w zakresie możliwości technicznych, ekonomicznej opłacalności podłączenia do sieci ciepłowniczej lub realizacji instalacji zasilanej [odnawialnymi źródłami energii]". Również instalacja kotła gazowego „powinna być związana z termomodernizacją budynku (...) w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię z paliw kopalnych, emisji gazów cieplarnianych oraz ograniczenia ubóstwa energetycznego".

---

[42] Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Nabory wniosków, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, *Serwis* Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, 3.04.2023

[43] Kwota w PLN = 1,9 mld; przeliczenie na EUR oparte jest na kursie InforEuro (1 EUR = 4,7103 PLN), dostęp w miesiącu publikacji harmonogramu (04.2023).

[44] Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Program SFC2021, Serwis Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, dostęp: 20.03.2023

Choć Komisja Europejska nie sprzeciwia się finansowaniu kotłów gazowych, jeśli zachowana zostanie hierarchia źródeł ciepła, a „gazy zdekarbonizowane" będą preferowane nad gazem ziemnym[45], zdarzały się przypadki „przemycania" gazu ziemnego do „bezkopalinowego" Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). W „szczegółowym opisie osi priorytetowych" dla regionalnego programu dla Dolnego Śląska kotły gazowe[46] kwalifikują się do wsparcia „gdy [odnawialne źródła energii lub ciepło sieciowe] są technicznie lub ekonomicznie niemożliwe lub nieuzasadnione", mimo że działanie – FEDS.09.04 Transformacja gospodarcza – jest finansowane wyłącznie z FST[47]. Stanowi to naruszenie zasad sprawiedliwej transformacji polegającej na przekształceniu regionów zależnych od węgla w kierunku osiągnięcia gospodarki neutralnej klimatycznie. Narusza to konkretnie art. 9 rozporządzenia w sprawie FST (2021/1056): „FST nie wspiera... inwestycji w zakresie produkcji, przetwarzania, transportu, dystrybucji, magazynowania lub spalania paliw kopalnych"[48].

Ponadto uwarunkowania stosowane w przypadku nowych instalacji kotłów gazowych są nieprecyzyjne, np. używa się takich terminów jak „opłacalność ekonomiczna" i „nieracjonalny z ekonomicznego punktu widzenia". Mimo spadających cen energii odnawialnej pompy ciepła mogą być nadal znacznie droższe od kotłów gazowych, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że ceny gazu ziemnego pozostają dynamiczne. Oznacza to, że w wielu przypadkach gazowa instalacja grzewcza może być uznana za „ekonomicznie uzasadnioną", choć takie podejście stoi w sprzeczności z rzekomym transformacyjnym charakterem funduszy unijnych. W efekcie tylne drzwi dla finansowania gazu pozostają szeroko otwarte.

Instrument „Łącząc Europę"

W obecnym okresie 2021–2027 tylko jeden projekt w Polsce otrzymał dofinansowanie na energię w ramach instrumentu „Łącząc Europę": terminal LNG w Gdańsku, który otrzymał 19,6 mln euro na pokrycie prac związanych z projektowaniem i uzyskaniem niezbędnych pozwoleń na budowę. Kontynuacja tego projektu została zaplanowana w ramach planu REPowerEU.

Instrument na rzecz odbudowy i zwiększenia odporności

Polski Krajowy Plan Odbudowy[49] został zatwierdzony w czerwcu 2022 r. Chociaż ma on na celu przyspieszenie zielonej transformacji i zwiększenie udziału OZE w Polsce, inwestycje w gaz ziemny w ramach planu mogą być nadal znaczące. Nie jest jednak możliwe obliczenie całkowitej kwoty finansowania z KPO, która mogłaby trafić na gaz ziemny w Polsce, ponieważ gaz jest zawsze wymieniany jako jedno z potencjalnych źródeł, które mogą zostać dofinansowane. Niektóre projekty związane z gazem ziemnym, które mogłyby otrzymać finansowanie, obejmują nowe systemy ciepłownicze, wymianę źródeł ciepła na potrzeby ogrzewania indywidualnego oraz wsparcie dla wodoru. W planie odbudowy nie uwzględniono żadnych inwestycji w sieci przesyłu lub dystrybucji gazu.

Gaz ziemny kwalifikuje się do finansowania, jeśli projekty spełniają szereg warunków, w tym są zgodne z wytycznymi technicznymi UE dotyczącymi zasady „nie czyń poważnych szkód" (zasada DNSH) w komponencie B (zielona energia i zmniejszenie energochłonności) oraz komponencie E (zielona, inteligentna mobilność) polskiego planu odbudowy.

---

45 Zob. reakcja DG REGIO na krytykę Polskiej Zielonej Sieci dotyczącą skali inwestycji gazowych w funduszach unijnych dla Polski, Regio Poland (Komisja Europejska #funduszeUE (@RegioPoland), „W #FunduszeUE i #FENiKS jest zasada hierarchii źródeł ciepła: OZE wypiera gaz, chyba że instalacja zielonej energii jest niewykonalna technicznie lub nieopłacalna. Gazowe sieci mają zapełniać się biometanem do 10% w 2030r. Wsparcie na produkcję biometanu priorytetem", Twitter, 16.12.2022.

46 Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Szczegółowy Opis Priorytetów FEDS 2021-2027, Serwis Regionalnego Programu Województwa Dolnośląskiego, dostęp: 20.03.2023.

47 Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027. Projekt do konsultacji, „Pracodawcy", 246, 20.02.023.

48 EUR-Lex, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, EUR-Lex, 30.06.2021.

49 Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności, Portal Funduszy Europejskich, 06.2022.

W ramach komponentu B prawie 4,7 mld euro przeznaczono na konkretne inwestycje, które mogłyby wykorzystywać gaz ziemny (podczas gdy niektóre inwestycje określają maksymalny udział gazu, inne nie wyznaczają żadnego limitu):

- **Inwestycja B1.1.1: Inwestycje w źródła ciepła w systemach ciepłowniczych -** dopuszcza wykorzystanie gazu ziemnego tylko w „wysokosprawnych" elektrociepłowniach (o emisyjności poniżej 250 gramów CO_2 e/kWh). Na wszystkie inwestycje przeznaczono 300 mln euro, co według szacunków wystarczy na sfinansowanie około 90 nowych jednostek. Nie ma ograniczeń co do udziału projektów gazowych.
- **Inwestycja B1.1.2: Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych** – ułatwia termomodernizację budynków jednorodzinnych i wielorodzinnych. W sumie zmodernizowanych zostanie blisko 1,5 mln domów. W 791 tys. z nich zostaną wymienione źródła ciepła (maksymalnie 40% ogólnej liczby mowych źródeł ciepła w ramach tego działania mogą stanowić kotły gazowe), a kolejne 700 tys. zostanie poddane renowacji z instalacją źródła ciepła opartego na odnawialnych źródłach energii. Środki w wysokości 3,2 mld euro zostaną przeznaczone na wymianę źródeł ciepła, modernizację i instalacje technologii OZE w ramach następujących programów państwowych: program „Czyste powietrze" (budynki jednorodzinne, 3,1 mld euro) oraz Fundusz Termomodernizacji i Remontów (FTiR, budynki wielorodzinne).
- **Inwestycja B1.1.3: Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej szkół** – przewiduje wymianę źródeł ciepła w szkołach. Udział kotłów gazowych nie może przekroczyć 20%. Przyznane 290 mln euro pozwoli na doposażenie 90 budynków szkolnych.
- **Inwestycja B1.1.4: Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej** – podobnie jak w przypadku poprzedniej inwestycji, wymienione zostaną źródła ciepła dla obiektów takich jak biblioteki czy ośrodki kultury. Również w tym przypadku kotły gazowe nie mogą przekroczyć 20% ogólnej liczby wymienianych źródeł ciepła. Na wymianę 21 źródeł ciepła i doposażenie 85 budynków (z wymianą źródeł ciepła) przeznaczono 67 mln euro.
- **Inwestycja B2.1.1: Inwestycje w technologie wodorowe, wytwarzanie, magazynowanie i transport wodoru** – dopuszcza finansowanie wszystkich rodzajów wodoru, ale „ilość magazynowanego szarego [produkowanego z paliw kopalnych] wodoru będzie się z czasem zmniejszać". 800 mln euro przeznaczono na rozwój m.in. 25 stacji tankowania wodoru oraz 320 obiektów, w tym elektrolizerów.

Kolejne środki z polskiego planu odbudowy – ponad 1,13 mld euro –przeznaczono na dekarbonizację sektora transportu. **Inwestycja E1.1.2: Zero i niskoemisyjny transport zbiorowy (autobusy)** jest przeznaczona na zakup 1 738 nowych autobusów, z czego 21% (365 autobusów) mogą stanowić „niskoemisyjne" autobusy gazowe zasilane LNG/LPG, sprężonym gazem ziemnym lub spalinowe, spełniające normę EURO VI.

Jak pokazano powyżej, struktura i logika polskiego planu odbudowy uniemożliwia dokładne obliczenie środków przeznaczonych na inwestycje związane z gazem ziemnym. Jednak nawet jeśli Polska zainwestuje w infrastrukturę gazu ziemnego mniej niż wynosi jej maksymalny pułap, ze względu na malejącą atrakcyjność tego paliwa spowodowaną rosnącymi cenami i problemami z dostępnością, ogólne wydatki na gaz i tak będą znaczące.

REPowerEU

18 kwietnia 2023 r. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej opublikowało projekt polskiego rozdziału REPowerEU i proponowane zmiany w planie odbudowy.[50] Polska planuje wydać dodatkowe 25,28 mld euro (2,76 mld euro w formie dotacji i 22,52 mld euro w formie pożyczek) na nowe inwestycje i zmodyfikowane działania z „pierwotnego" KPO.

O ile inwestycje w części dotacyjnej i większość inwestycji w części pożyczkowej są zgodne z zaleceniami ekspertów (wsparcie społeczności energetycznych, modernizacja sieci energetycznych, zeroemisyjny transport publiczny), to Ministerstwo Klimatu i Środowiska zaplanowało przeznaczenie 1,15 mld euro na inwestycję **G2.1.1 Budowa infrastruktury gazu ziemnego umożliwiającej dalszą dywersyfikację dostaw i zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście krajowym i regionalnym.** Obejmuje ona:

- uruchomienie części morskiej jednostki pływającej do regazyfikacji w Gdańsku oraz części morskiej terminalu skroplonego gazu ziemnego – stacji rozładunkowej i gazociągu podmorskiego
- uruchomienie gazociągów lądowych (część programu budowy jednostek pływających do magazynowania i regazyfikacji)
- zmianę przeznaczenia Systemu Gazociągów Tranzytowych Jamał–Europa Zachodnia (połączenie go z krajowym systemem przesyłowym)
- budowę i uruchomienie interkonektora gazowego Stork II łączącego Polskę z Czechami

[50] Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Konsultacje rewizji Krajowego Planu Odbudowy, Portal Funduszy Europejskich, 18.04.2023.

Ostateczny kształt rozdziału REPowerEU zależy od wyników konsultacji społecznych (trwały w kwietniu-maju 2023 r.), opinii komitetu monitorującego plan odbudowy (w maju 2023 r.) oraz negocjacji z Komisją Europejską (zaplanowanych na drugą połowę 2023 r.).

Fundusz Modernizacyjny

Fundusz Modernizacyjny to kolejne możliwe źródło finansowania projektów związanych z paliwami kopalnymi w Polsce. Europejski Bank Inwestycyjny przyjął dotychczas trzy zgłoszone przez Polskę programy inwestycyjne wspierające wysokosprawną kogenerację z możliwością wykorzystania gazu ziemnego. Ich szacowany całkowity budżet wynosi 1,33 mld euro do końca 2030 r.[51], rozdysponowane w następujący sposób:

- **Kogeneracja dla Energetyki i Przemysłu**[52] (łącznie 444 mln euro, z czego Polska wystąpiła już o 44 mln euro) pozwala na stosowanie mieszanki gazów „niskoemisyjnych", takich jak gaz syntetyczny, wodór, gaz ziemny i wodór wytwarzany z gazu;
- **Kogeneracja dla Ciepłownictwa**[53] (łącznie 667 mln euro, z czego z czego Polska wystąpiła już o 66 mln euro) dopuszcza każde „paliwo gazowe" (a także odnawialne źródła energii i ciepło odpadowe) dla nowo budowanych lub remontowanych instalacji kogeneracyjnych o mocy większej niż 10 MW. Prawdopodobnie spowoduje to powstanie projektów związanych z gazem ziemnym o mocy zainstalowanej nie mniejszej niż 50 MW, co przyniesie korzyści przedsiębiorstwom z sektora energetycznego;
- **Kogeneracja powiatowa**[54] (łącznie 222 mln euro, z czego z czego Polska wystąpiła już o 22,2 mln euro) ułatwia budowę nowych instalacji działających w warunkach wysokosprawnej kogeneracji lub przebudowę istniejących instalacji: elektroenergetycznych, ciepłowniczych i kogeneracyjnych nie działających w warunkach wysokosprawnej kogeneracji w mniejszych polskich miastach. Oprócz odnawialnych źródeł energii jako paliwa mogą być wykorzystywane także paliwa gazowe, mieszanki gazowe, gaz syntetyczny i wodór.

Finansowane przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są jednak wyłącznie poglądami autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Unii Europejskiej lub CINEA. Ani Unia Europejska, ani organ udzielający dotacji nie mogą ponosić za nie odpowiedzialności.

[51] Europejski Bank Inwestycyjny What can be financed, Fundusz Modernizacji, dostęp: 20.03.2023.

[52] Europejski Bank Inwestycyjny, Modernisation Fund EIB confirmation of priority investment. Investment Proposal: Cogeneration for Energy and Industry. Poland (investment scheme MF 2021-2 PL 0-002), Fundusz Modernizacyjny, dostęp: 20.03.2023.

[53] Europejski Bank Inwestycyjny, Modernisation Fund EIB confirmation of priority investment. Investment Proposal: Cogeneration for District Heating. Poland (investment scheme MF 2021-2 PL 0-003), Fundusz Modernizacyjny, dostęp: 20.03.2023.

[54] Europejski Bank Inwestycyjny, Modernisation Fund EIB confirmation of priority investment. Investment Proposal: Cogeneration for counties. Poland (investment scheme MF 2022-2 PL 0-002), Fundusz Modernizacyjny, dostęp: 20.03.2023.

bankwatch.org
zielonasiec.pl

CEE Bankwatch Network

Polska Zielona Sieć